

AAN: Bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

VAN: Gemeente Heemstede

DATUM 31 mei 2023

ONDERWERP: Motie ALV 14 juni 2023

Motie “Geen NIS2 in de keten, voordat we iets weten”

Inleiding

Met de NIS2-richtlijn wil Europa de digitale weerbaarheid in de hele unie verbeteren. Ook overheden moeten aan strengere beveiligings- en rapportagevereisten voldoen. Binnenkort wordt deze richtlijn vertaald naar de nationale wetgeving. Dit is de eerste in een serie van Europese richtlijnen die de komende jaren uitgevaardigd zullen worden, die ook van gemeenten veel zullen vergen.

Daarover gaat deze motie.

Overwegende dat:

- sinds 2016 in de Europese Unie de NIS-richtlijn (*Network and Information Systems*) van kracht is. Deze richtte zich vooral op de beveiliging van kritieke infrastructuur, zoals energie en transport.
- de gecombineerde maatschappelijke impact van verstoringen steeds verder toeneemt doordat ICT steeds meer is verweven met bedrijfsprocessen en doordat organisaties onderling steeds meer met elkaar verweven raken in ketenprocessen.
- dit een aanleiding is geweest om de oorspronkelijke Europese NIS-richtlijn op te frissen en qua scope flink uit te breiden tot wat de NIS2-richtlijn is gaan heten.
- de NIS2-richtlijn sinds 16 januari 2023 in de EU van kracht is.
- onder deze nieuwe richtlijn meer sectoren vallen zoals voedselvoorziening, zorg, financiële marktinfrastructuur, drinkwater, digitale infrastructuur, afvalwater, overheidsdiensten, bankwezen en ruimtediensten. Deze richtlijn zich zeer waarschijnlijk ook richt tot de gemeenten. Welke impact dat heeft zal moeten blijken uit de nationale wetgeving.
- de lidstaten deze richtlijn uiterlijk op 17 oktober 2024 moeten hebben omgezet in nationale wetgeving. In Nederland zal deze richtlijn worden geïntegreerd in de Wbni (Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen).
- rond Q3 van 2023 een consultatie-periode start waarin burgers, bedrijven en overheidsinstellingen feedback kunnen geven op wet- en regelgeving die in voorbereiding is.
- naar verwachting de nieuwe Wbni 18 oktober 2024 in werking zal treden, nadat deze door het parlement is behandeld. De organisaties die onder de NIS2-richtlijn vallen moeten vanaf dat moment aan de richtlijn voldoen.

- deze nieuwe richtlijn zich – verschil met de NIS1 – op hoofdlijnen inhoudelijk richt op:
  - o aanscherping van de te treffen maatregelen
  - o uitbreiding van de rapportageverplichting
  - o strengere handhaving
- de komende jaren nog een groot aantal Europese richtlijnen op dit thema zullen volgen.

Concluderende dat:

- tot op heden cyberveiligheid een op risico's gebaseerde aanpak kent zoals verankerd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit is legitiem aangezien niet alle gemeentelijke processen evenveel risico's met zich meebrengen en de risico's per organisatie kunnen verschillen. Onduidelijk is of de NIS2 generiek van toepassing wordt verklaard op gemeenten of op specifieke processen.
- niet ter discussie staat dat deze richtlijn wenselijk en noodzakelijk is om de cyberdreigingen te adresseren en de cyberveiligheid van Nederland (Europa) te vergroten.
- gemeenten in grote mate afhankelijk zijn van ketenpartners en ICT-dienstverleners om de doelstellingen van de NIS2 te kunnen realiseren. Het is nog onduidelijk wie de verantwoordelijkheid draagt voor het laten voldoen van deze partijen aan de verplichtingen van de NIS2.
- op dit moment nog nauwelijks voorbereidingen kunnen worden getroffen.
- de verwachting is dat rond de zomer meer duidelijk zal zijn over de consequenties van deze richtlijn, mogelijk leidend tot een claim bij de Programmabegroting 2024-2028.
- naar aanleiding van de Nederlandse Cyber Security Strategie (NLCS) tussen het Rijk en de VNG een bestuurlijk convenant is gesloten waarin commitment is uitgesproken om nadere afspraken te maken over:
  - o de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het lokaal bestuur op digitale veiligheid
  - o een betere informatiepositie, zodat gemeenten over een beter beeld van dreigingen, kwetsbaarheden en incidenten kunnen beschikken
  - o de structurele financiering voor de verhoging van digitale veiligheid op lokaal niveau, waaronder de uitvoering van de NLCS
- desondanks voor gemeenten geen budget is opgenomen voor dit thema in de voorjaarsnota van het kabinet.

- naast NIS2 de komende jaren een groot aantal andere Europese richtlijnen op het terrein van digitale veiligheid wordt verwacht die alle de komende jaren geïmplementeerd moeten worden. Dat het voor de effectieve invoering en uitvoering van die richtlijnen voorwaardelijk is dat de op die richtlijnen gebaseerde nationale wetgeving gebundeld, geïntegreerd en integraal afgewogen wordt aangeboden vanuit de verschillende ministeries en voorzien wordt van een prioritering in de tijd.

- kennis, vaardigheden, ervaring en capaciteit in gemeenteland ten aanzien van cyberveiligheid beperkt aanwezig is en moet worden opgelost als we dit als mede-overheid worden geacht op te pakken. We daarom als gemeenten moeten nadenken hoe we hierin slim kunnen opereren (bijvoorbeeld regionale hands on expertteams bouwen, audits organiseren, etc.). Ditzelfde geldt voor politie, OM, partners en verbonden partijen.

Roept het bestuur van de VNG op om:

1. in dialoog met het Ministerie van JenV, BZK en andere relevante ministeries overeenstemming te bereiken over de concept wetgeving als vertaling van de NIS2 richtlijn met de volgende inzet:
  - de gemeenten zijn geen sector of uitvoeringsorgaan maar een mede-overheid.
  - wees kritisch bij het bepalen van de reikwijdte van de wetgeving. Bekijk op basis van gewenst effect welke 'labels' ('belangrijk', 'essentieel') van toepassing worden verklaard in relatie tot het toezichtstelsel en maak helder welke stelselhouders welke verantwoordelijkheid draagt.
  - bied in het belang van de implementatie integraal afgewogen en samenhangende wetgeving aan. Nu zijn meerdere ministeries los van elkaar met de voorbereiding bezig.
  - voorzie de gemeenten van structureel budget voor de implementatie en uitvoering.
  - zorg voor een parallel programma om in voldoende menskracht te kunnen voorzien voor de implementatie en uitvoering.
  - verlenging implementatietijd:
    - breng een reëel tijdspad van implementatie in kaart
    - schets per stap wat gemeenten te doen staat om tot (tijdige) implementatie te komen
  - beleg verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid op een manier die recht doet aan en passend is bij de rechtstatelijke uitgangspunten van het openbaar bestuur in Nederland.

2. in dialoog met het Ministerie van JenV, BZK en andere relevante ministeries overeenstemming te bereiken over het geheel aan Europese richtlijnen die op het terrein van digitale veiligheid worden verwacht met als algemene uitgangspunten dat nationale wetgeving gebundeld, geïntegreerd en integraal afgewogen (niet versnipperd) wordt aangeboden vanuit de verschillende ministeries en voorzien wordt van een prioritering in de tijd.

Gemeenten alleen dan de verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen voor de implementatie en uitvoering van de diverse Europese richtlijnen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens burgemeester en wethouders van Heemstede,

A.C. Nienhuis, burgemeester

Mede ondertekenaars:

Gemeente Wijk bij Duurstede,
Burgemeester Iris Meerts

Gemeente Hollands Kroon,
Burgemeester Rian van Dam

Gemeente Noordoostpolder,
Burgemeester Roger de Groot

Gemeente Geertruidenberg,
Burgemeester Marian Witte

Gemeente Smallingerland,
Burgemeester Jan Rijpstra

Gemeente Stede Broec,
Ronald Wortelboer

Gemeente Lochem, zie bijlage voor ondertekening

Burgemeester Sebastiaan van t Erve

Gemeente Steenwijkerland,

Burgemeester Rob Bats

Gemeente Uithoorn,

Burgemeester Pieter Heiliegiers

Gemeente Velsen,

Wethouder Jeroen Verwoort

Gemeente Bergen op Zoom, zie bijlage voor ondertekening

Wethouder Joost Pals

Gemeente Bloemendaal,

Burgemeester Elbert Roest

Gemeente Zandvoort,
Burgemeester David Moolenburg

Gemeente Middelburg,
Burgemeester Harald Bergmann

Gemeente Meierijstad,
Burgemeester Kees van Rooij

Gemeente Apeldoorn,
Wethouder Jeroen Joon

Gemeente Wierden,
Burgemeester Doret Tigchelaar